

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Avgvstini Barbosæ I. V. D. Lvsitani, Protonotarii, Et
Ivdicis Apostolici designati pro Tribunali Nunciaturæ
Hispaniæ, ac insignis Ecclesiæ Vimaransensis Thesaurarij
Maioris, Collectanea Doctorvm, Qui ...**

Barbosa, Agostinho

Venetiis, 1643

9. Cogentes ad matrimonia contrahenda quales, & quomodo puniantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14108

illis, qui per annum cum diuersis concubinis rem carnaliter habuerunt, resoluit Aloyf. Ricc. in *decif. curie Archiepif. Neapolit. decif. 55. p. 4.* vbi citat Nouar. *fiug. 53. p. 4.* Gabr. Pereira d. *part. 2. cap. 34. num. 16.* dum ait concubinariam posttriam monitionem excommunicari posse, etiam si concubinitas sit cum diuersis, quia intentio praeipientis non est tantum vt caueat à tali femina, sed vt caueat à tali delicto, in quo ille contumax est, & incorrigibilis perseuerat, & numero 21. dicit sic declarasse Eminentissimos Cardinales. & d. num. 16. in *med.* aduertit monitiones, de quibus in hoc decreto, debere esse distinctas cum temporis intervallo, quae redigantur in scriptis, ex quibus constet eas praecessisse, & subdit Concilium non admittere generales monitiones in diebus festiuis, sed speciales.

§ *Mulieres sine coniugato, sine soluta, &c.* De poenis mulieribus concubinis à locorum Ordinarijs infligendis, vide Decian. *tract. crim. lib. 6. cap. 21. num. 38.* Farin. in *praxi crim. quest. 138. num. 77.* Salzed. vbi *suprà.* *vers. nec etiam mulieres coniugatae,* Ioseph. Vela d. p. 1. num. 62. Gabr. Pereira d. p. 2. c. 34. num. 1. & *seqq.* Sayr. in *clauis Regia, lib. 8. c. 2. nu. 14.* Bobadil. in *sua politica, lib. 2. cap. 17. num. 53. vers. y por un decreto del sancto Concilio.*

§ *Ab Ordinarijs locorum, &c.* Concubinitas crimen esse mixti fori, affirmant Ordin. Regia Lusit. *lib. 2. tit. 9. in princ.* vbi parens meus Greg. Lop. l. 58. *verb. estot, tit. 6. p. 1.* Auendan. ad c. 26. *prelor. nu. 2. p. 2.* Azcued. l. 4. nu. 4. *tit. 1. lib. 4. nona recop.* Suar. de Pace in *praxi. tom. 2. pral. 2. num. 31. in fine.* Farin. in *praxi crim. q. 8. nu. 131.* Azor. in *stit. mor. p. 2. lib. 3. c. 53. q. 2. vers. dubia.* Bobadil. d. c. 17. num. 53. Thom. Valasc. d. *com. 1. alleg. 34. n. 4.* Valenz. d. *conf. 131. n. 5.* Ioseph. Vela d. p. 1. nu. 61. fr. Mich. Agia de *exhibend. auxil. pag. 65.* nouissimè Mendez de Castro in *praxi Lusit. p. 2. lib. 2. c. 4. num. 20.*

Vtrum autem hoc crimen concubinitas femel punitum per viam correctionis ab Ecclesiastico praeventionem inducat, vt à seculari nequeat deinde puniri, vel è conuerso? itaut eo casu quo quis ab Ecclesia monetur, possit excipere se à seculari iam captum & condemnatum fuisse? vide Gabr. Pereira d. p. 2. cap. 34. num. 22. vbi resoluit quod licet in alijs casibus mixti fori non condigne punitus in vno iudicio possit in alio iterum puniri, quia crimen in vtroque foro ad punitionem defertur, nihilominus quia concubinitas crimen in vtroque iudicio differt ab alijs specialiter quoad cognitionem, cum in seculari procedatur ad illius punitionem, ne scilicet crimina maneant impunita, & ne quis audeat licentiosè

viuere; in Ecclesiasticis verò Tribunalibus ad correctionem proceditur, ratione spiritualis finis, vt à peccato exeat concubiniarius; ideo punitus à seculari, poterit iterum puniri ab Ecclesiastico iudice, & vniuersa.

§ *Conuocato, si opus fuerit, brachio seculari.* Si iudex secularis neget, an possit ad id cogi sub poena excommunicationis? Affirmant Menoch. de *arbitr. casu 452.* Bellacomb. *tom. 1. commun. opinion. lib. 3. tit. nu. 118. pag. 367.* Ludovic. Rodolphin. de *brachio seculari num. 45.* Farin. in *praxi crim. q. 197. num. 8. & q. 138. num. 79.* Fr. Emman. *quest. regul. tom. 1. quest. 8. art. 14.* Mart. de *iuris d. p. 1. cap. 52. num. 1.* nisi aliàs constaret de manifesta iniustitia, seu nullitate sententiae, vel processus iudicis Ecclesiastici, quo casu secularis (etiam si delictum esset merè Ecclesiasticum) posset saltem auxilium suum iuste denegare. Ita Cauacan. de *Brachio Regio p. 4. nu. 260. vers. sed si uerorè,* Parlad. *rerum quorid. lib. 2. cap. fin. p. 2. §. 2. num. 7.* Bobadil. in *sua politica lib. 2. cap. 17. num. 172. vers. Pero esto entiendo io.* & num. 176. Bernard. Graua. ad *praxiam Camera Imp. concl. 115. in princ. num. 6. cum seqq.* Mich. Aggia de *exhibendis auxil. fundam. 27. concl. 8. in 1. 2. & 7. casu.* Iacob. Cancr. *var. resol. lib. 2. cap. 15. à nu. 33.* cum alijs citatis à Ioseph. Vela d. *tract. p. 2. num. 46.* Et nisi à sententia iudicis Ecclesiastici auxilium requirentis fuerit appellatum, vel supplicatum, aut de nullitate dictum, altove quocumque modo eius processus per partem legitime impugnatus, nam & tunc secularis saltem denegare auxilium poterit: ita Nau. in *cap. cum coniugato, de rescript. remed. 1. num. 7. aliis 8. vers. quarto respondo.* Bobadil. d. cap. 17. num. 176. post *princ.* Aggia d. *concl. 8. in 3. 4. & 8. casu.* Cancr. d. cap. 15. num. 14. & lib. 3. cap. 19. num. 45. cum *seqq.* Salgado de *protecl. Regia p. 1. cap. 1. prela. 3. num. 93. & 94.* vbi id dicit procedere eo casu, quo aperte constaret causam esse appellabilem, vel alio modo retractabilem, latè Ioseph. Vela d. *loco à num. 47. vbi num. 54.* cum multis, quos refert, aut quod si alioqui friuola & frustratoria sit appellatio, poterit ea sprete Ecclesiasticus censuris compellere secularem, vt sibi auxilium impartiat, & attestatur ita nuper eo iudice censuisse Granatensem Curiam.

§ *Alijs poenis contra adulteros, &c.* Alias poenas à Iure communi, vel statutis synodalibus contra concubinarios inflictas non tolli per hoc decretum, nec alium modum procedendi contra eosdem, nisi velit Ordinarius eos excommunicare, quia tunc formam huius decreti esse obseruandam refert decifum Armendar. d. l. *unica, de adulter num. 9.*

Cogentes ad matrimonia contrahenda quales, & quomodo puniantur.

C A P V T I X.

1 Doctores de materia cap. agentes.	5 Neque Episcopus.
2 Excommunicatio in hoc decreto comminata eos solum afficit, qui temporale dominium, & iurisdictionem in foro externo habent.	6 Neque pater.
3 Parochus non incurrit hanc excommunicationem.	7 Pena anathematis est pena excommunicationis maioris.
4 Neque Rex, Regina, Imperator, aut Imperatrix.	8 Intelligitur de coactione iniusta.
	9 Matrimonia contrahere impediens in hac excommunicatione non includuntur.

ITa plerumque temporalium dominorum, ac magistratum mentis oculos terreni affectus, atque cupiditates excacant, vt viros, & mulieres, sub eorum iurisdictione degentes, maxime diuites, vel spem magnæ hereditatis habentes, minis, & poenis adigant cum ijs matrimonium inuitis contrahere, quos ipsi domini, vel magistratus illi praescripserint. ^a Quare, cum maxime nefarium sit matrimonij libertatem violare, & ab eis iniurias nasci, à quibus iura expectantur: ^a praecipit sancta Synodus omnibus, cuiuscumque gradus, dignitatis & conditionis existant, ^b sub anathematis poena, ^b quam ipso facto incurrant, ne quouis modo directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quo minus liberè matrimonia contrahant.

^a Cap. cum locum, c. requisit & c. Gemma de spot. ^b Concil. Trident. l. 66. c. nullius 36. q. 2.

1. **V**ide Henric. in *summ. lib. 11. cap. 6. §. 6. lit. G.* Gutier. *ca. non. lib. 1. cap. 20. nu. 32.* latè Sanch. de *matrimon. lib. 2. disp. 27. & lib. 4. disp. 22. à num. 8.* Molin. de *iustit. tractat. 2. disp. 176. vers. ad secundam partem.* Valer. Reginald. in *praxi fori poenitent. lib. 20. num. 19.* Basil. Pont. de *impediment. matrimon. cap. 29. §. 12. vers. ex dictis.* Molies. in *sum. theolog. moral. tract. 4. cap. 7. num. 13. cum seqq.* Rebello de *obligation. iustitie. lib. 3. quest. 9. num. 1.* Bonacin. de *matrimon. quest. 3. puncto 8. num. 34.*

num. 34. Et de excommunicat. in particular. extra Bullam, disput. 2. quast. 2. puncto 6. Gutier. de matrim. capitulo 79. à num. 8. Gasp. Hurtado eodem tract. disput. 6. difficultate 7. cum seqq. Machado en el perfeto Confessor lib. 1. p. 3. tract. 4. docum. 4. num. 4.

2. a. *Præcipit sancta Synodus omnibus cuiuscunque gradus, &c.* Excommunicationem in hoc decreto comminatam eos solam afficere, qui temporale dominium, & iurisdictionem in foro externo habent, quia Concilium de his tantummodo loquitur, resoluunt Molin. dict. disput. 176. vers. ad secundam partem, Fr. Emman. in summ. p. 1. cap. 23. num. 7. Sanch. d. lib. 4. disput. 22. num. 9. Bonacina de excomm. in particulari extra Bullam disput. 2. q. 2. puncto 6. num. 5.

Contra Soar. de censur. disput. 23. sect. 7. num. 6. vers. quarta, Filiuc. tract. 14. cap. 6. quast. 4. num. 86. existimantes istam excommunicationem vniuersalem esse, & omnes comprehendere.

3. Vnde parochum non incurrere hanc excommunicationem, quia iurisdictione caret in foro externo resoluunt Bonacina d. disput. 2. q. 2. puncto 6. num. 5. vers. tertio, Gaspar Hurtado d. disput. 6. diffie. 8. in fine.

4. Item neque Regem, Reginam, Imperatorem, & Imperatricem, quia istæ personæ videntur specialiter nota dignæ, tum quia Papa dum intendit hos ligare, solet eos exprimere, resoluunt Sanch. d. disput. 22. num. 10. Bonacina d. puncto 6. num. 7. Gaspar Hurtado d. diffie. 8. in fine.

5. Neque Episcopum, qui non est dominus temporalis, cogentem aliquem ad matrimonium, in istam excommunicationem incidere, resoluunt Bonacina d. puncto 6. numero 6. Gaspar Hurtado citato loco, contra plures.

6. Neque patrem cogentem iniuste filium, vel filiam ad matrimonium huic censuræ subijci affirmant Agid. de Coniug. de Sacrament. tom. 2. disput. 28. dub. 5. Bonacina dict. puncto 6. num. 5. vers. secundo, post Henric. & Sanch. Gaspar Hurtado d. diffie. 8. num. 29.

Contra Ludou. Lop. in instruct. p. 1. cap. 44. versic. si aliquis, Albornoz de arte contractuum, lib. 4. titul. 1. Mart. de iurisd. part. 4. casu 71. numer. 23. existimantes hoc decretum intelligi de parentibus, & alijs quibuscunque impediendis matrimonium.

β *Sub anathematis pena quam ipso facto incurrant.* Hanc 7. penam anathematis esse penam excommunicationis maioris, asserunt Nauarr. in man. capitulo 27. numero 150. Ludouic. Lopez loco proxime citato, Henric. dict. capitulo 6. §. 6. Sanch. d. lib. 4. disput. 22. num. 8. Gasp. Hurtado disput. 6. diffie. 7. num. 27.

Contra Verac. in appond. ad Specul. p. 1. art. 6. existimantes non esse penam excommunicationis maioris, sed maledictionis solemnem.

γ *Cognat.* Idem esse ac per vim & iniuriam inducere, quia intelligitur de coactione iniusta, & mortaliter peccaminosa, tenent Soar. de censur. disput. 23. sect. 7. num. 6. vers. quarta, Filiuc. tract. 14. cap. 6. quast. 4. num. 86. Gaspar Hurtado d. difficult. 7. vers. secundo, Bonacina d. disput. 2. quast. 2. puncto 6. num. 2. vbi subdit ideo excommunicationem incurrere, qui graue malum alicui minatur, nisi matrimonium contrahat, & qui renuit alicui debitum magni momenti soluere, eo quod nolit matrimonium contrahere, quia dicitur saltem indirecte cogere ad matrimonium.

In hac tamen excommunicatione non includi illos, 9. qui impediunt matrimonium contrahere, quia hic non est sermo de prohibentibus, sed de cogentibus, resoluunt Henriquez d. lib. 11. cap. 6. §. 5. in commento, Nauarr. in man. capitulo 27. num. 150. Menoch. cons. 62. numero 61. Molin. dict. disput. 176. vers. ad secundam partem Basil. Pont. d. §. 12. vers. ex dictis, Agid. de Coniug. d. 10. 2. disput. 28. dub. 5. num. 48. Bonacina de matrim. quast. 3. puncto 8. num. 34. vers. secundo, & quast. 4. puncto 17. num. 26. vers. neque obstat primo, & de excomm. in partic. extra Bullam, disput. 2. q. 2. puncto 6. nu. 3. Gaspar Hurtado d. diffie. 7. num. 26. vers. secundo, in fine.

De temporibus, quibus benedictiones nuptiales non sunt faciendæ.

C A P V T X.

1 Doctores de materia cap. agentes.

2 Tempus Aduentus, & Quadragesimæ quando incipiat.

3 Matrimonium non dirimitur si celebretur temporibus prohibitis, peccant tamen celebrantes.

4 Et arbitraria pena puniuntur.

5 Matrimonium consummare quod erat iam contractum, his temporibus non prohibetur.

6 Matrimonium de licentia Ordinarij potest his temporibus prohibitis sine solemnitate celebrari.

AB aduentu Domini nostri Iesu Christi vsque in diem Epiphaniæ, & feria quarta Cinerum vsque in octauam Paschatis inclusiuè, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones β diligenter ab omnibus obseruari sancta Synodus præcipit: in alijs verò temporibus nuptias solemniter celebrari permittit: quas Episcopi, vt ea, quæ decet, modestia, & honestate fiant, curabunt; sancta enim res est matrimonium, & sanctè tractandum.

1. **V**ide Matienf. in rubric. tit. 1. gloss. 1. num. 147. lib. 5. noue recopilas. Henric. in sum. lib. 11. cap. 16. §. 2. Cened. ad Decretal. collect. 22. Petr. de Ledesma in summ. p. 1. de Sacrament. vbi de factam. matrim. cap. 10. concl. 8. dub. 1. vers. el tercero, Fernandez in examine Theolog. moralis p. 3. cap. 17. §. 2. numer. 9. Et 10. Molfes. in summ. Theologia moralis, tract. 4. capitulo 11. num. 10. cum seqq. Sanch. de matrim. libro 7. disputat. 7. Bonacina eod. tract. quast. 3. puncto 14. numer. 4. Gaspar Hurtado in simili tract. disputat. 5. diffie. 23. à numero 83. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 31. num. 188. Possuini. de officio Curati cap. 10. num. 25. vers. quaritur, metipsum de officio & potest. Episcopi, p. 2. alleg. 32. num. 193. cum seqq. Et de officio, & potest. Parochi cap. 21. à num. 11. Aloyf. Ricc. in praxi rerum fori ecclies. part. 4. resol. 557. cum seqq.

2. a. *Ab aduentu Domini, &c.* Tempus Aduentus in hac prohibitionem incipere à primis vespers sabbati præcedentis, in feria autem quarta Cinerum à media nocte illius ferie, tenent Sanch. dict. libro 7. disputat. 7. numero 2.

Molfes. d. tract. 4. cap. 11. num. 11.

Contra Caualc. part. 2. decis. 12. de contract. quæ est in ordine 58. numero 19. existimantes incipere tempus Aduentus in hac prohibitionem à media nocte, quæ est initium diei primæ Dominicæ Aduentus, vbi consuetudo aliud non exposuerit.

β *Diligenter obseruari, &c.* Contrarium facientes peccare mortaliter, ob id tamen non dirimi matrimonium, resoluunt Matienf. d. gloss. 1. numer. 147. Cened. d. collect. 22. num. 2. Sanchez dict. disputat. 7. à num. 3. Aloyf. Ricc. in decision. Curia Archiep. Neapol. p. 4. decisio. 8. num. 3. Ego ipse d. alleg. 32. num. 196. refert decifum Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 4. titul. 15. l. 1. de matrim. num. 10.

Pœna graui plectendum esse qui aduersus hoc præceptum illo venito tempore fecerit, arbitraria tamen, cum nulla in iure præscripta sit, resoluunt Caiet. in repet. cap. ad limina 30. quast. 1. §. 4. numero 550. Fr. Emman.

4 Cœcil. Laodiceæ 52. Cœcil. Salegust. c. 3. non oportet cum trib. seqq. 33. q. 4. Capellanus de iec.